

Strasbourg, 16.4.2019
COM(2019) 186 final

ANNEXES 1 to 2

LISAD

järgmise dokumendi juurde:

**KOMISJONI ARUANNE EUROOPA PARLAMENDILE, EUROOPA
ÜLEMKOGULE, NÕUKOGULE, EUROOPA MAJANDUS- JA
SOTSIAALKOMITEELE NING REGIOONIDE KOMITEELE**

**Tõhusam otsustusprotsess sotsiaalpoliitikas:
valdkondade määratlemine, milles liikuda kvalifitseeritud häälteenamuse suunas**

Lisa 1. Ajaline ülevaade

Euroopa Liidu sotsiaalne eesmärk on sätestatud ELi aluslepingutes. Seda on järgitud juba liidu loomisest saati, kuigi konkreetsete ELi õigusaktide väljatöötamine on toimunud järkjärgult. Sotsiaalpoliitikat laiemas mõistes käsitleti algselt kui vahendit turu integreerimise tagamiseks, nüüd on see kujunenud sotsiaalsete tulemuste saavutamise viisiks. Euroopa integratsiooni 60 aasta jooksul on sotsiaalpoliitika ELi jaoks muutunud üha kesksemaks, nagu on näha ka igast aluslepingute läbivaatamise etapist.

Rooma lepingu (1957) kohaselt jäi suurem osa sotsiaalpoliitika volitustest väljapoole ühenduse meetmete kohaldamisala ning ühtne sotsiaalpoliitika piirdus liikmesriikide tiheda koostöö edendamisega Euroopa Sotsiaalfondi toetusel. Komisjon võis esitada arvamusi töötervishoiu ja -ohutuse kohta. Lepinguga kehtestati töötajate liikumisvabadus ja kohustus võtta sotsiaalkindlustuse koordineerimiseks meetmeid. Nendes valdkondades võeti otsused vastu ühehäälselt nõukogu ja parlamendil ei olnud mingit rolli.

Ühtse Euroopa aktiga, mis võeti vastu 1986. aastal, nähti sotsiaalpoliitika valdkonnas ette võimalus, et nõukogu võtab töötajate tervise ja ohutuse miinimumnõuded vastu kvalifitseeritud häälteenamusega ja koostöös Euroopa Parlamendiga.

ELi sotsiaalpoliitika meetmete kohaldamisala laiendati 1992. aastal **Maastrichti lepingu** sotsiaalprotokollis ning see on jäänud hiljem sisuliselt samaks. Sotsiaalprotokollis on **kvalifitseeritud häälteenamust nõudev hääletuskord** ette nähtud järgmistes küsimustes:

- töötingimused;
- töötajate teavitamine ja ärakuulamine
- võrdsete võimaluste tagamine meestele ja naistele ning
- tööturult väljatõrjutud isikute integreerimine.

Protokolliga nähti ette, et nõukogu otsus peab olema **ühehäälselt** järgmistes küsimustes:

- töötajate sotsiaalkindlustus ja sotsiaalkaitse,
- vallandamine,
- töötajate ja tööandjate huvide esindamine ja kollektiivne kaitse, sh otsustusõigus, ning
- seaduslikult ELi territooriumil elavate kolmandate riikide kodanike töötingimused.

Viimati nimetatud valdkondades tuleb parlamendiga konsulteerida kooskõlas seadusandliku erimenetlusega. Protokollis kohaselt on konkreetsetelt **välja jäetud** järgmised valdkonnad:

- töötasu,
- ühinemisõigus,
- õigus streikida ning
- töösuluõigus.

Protokoll lisati 1997. aastal **Amsterdami lepingusse**, millega muudeti sätted kohaldatavateks kõikide liikmesriikide suhtes ja loodi alus Euroopa Liidu toimimise lepingu X jaotisele. Sellega loodi uus õiguslik alus diskrimineerimise vastu võitlemiseks, mida kohaldatakse ka praegu: Euroopa Ühenduse asutamislepingu artiklis 13 (praegune ELi toimimise lepingu

artikli 19 lõige 1) on sätestatud, et nõukogu võib komisjoni ettepaneku põhjal ja pärast konsulteerimist Euroopa Parlamendiga võtta ühehäälselt asjakohaseid meetmeid, et võidelda diskrimineerimisega soo, rassilise või etnilise päritolu, usutunnistuse või veendumuste, puude või seksuaalse sättumuse alusel.

Nice'i lepingu artikliga 137 (ELi toimimise lepingu artikli 153 lõike 1 punktid j ja k) lisati 2001. aastal kaks uut koostöövaldkonda ning anti liidule volitused toetada ja täiendada liikmesriikide tegevust järgmistes valdkondades:

- sotsiaalse tõrjutuse vastane võitlus ning
- sotsiaalkaitstesüsteemide ajakohastamine.

Lepinguga ei nähtud ette õigust võtta vastu direktiive, millega kehtestatakse miinimumnõuded nendes valdkondades¹. Samuti ei muudetud aluslepingus ühtegi sotsiaalpoliitika valdkonnas kehtivat ühehäälsuse nõuet, vaid võeti kasutusele **spetsiaalne sillaklausel** (Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 153 lõige 2).

Lissaboni lepinguga, mis jõustus 1. detsembril 2009, seati liidu eesmärgiks saavutada kõrge konkurentsivõimega sotsiaalne turumajandus. Töötajate vaba liikumisega seotud sotsiaalkindlustuse koordineerimist käsitlevate meetmete vastuvõtmise suhtes (ELi toimimise lepingu artikkel 48) hakkas ühehäälsuse asemel kehtima kvalifitseeritud hääleteenamust nõudev hääletuskord seadusandliku tavamenetluse kohaselt.

Ühehäälsuse ja parlamendiga konsulteerimise nõue säilitati järgmistes valdkondades (ELi toimimise lepingu artikli 153 lõike 1 punktid c, d, f ja g ning artikkel 19):

- töötajate sotsiaalkindlustus ja sotsiaalkaitse (v.a piiriülesed juhtumid)
- vallandamine,
- töötajate ja tööandjate huvide esindamine ja kollektiivne kaitse, sh otsustusõigus,
- seaduslikult ELi territooriumil elavate kolmandate riikide kodanike töötingimused ning
- meetmed diskrimineerimise vastu võitlemiseks.

Samal ajal lisati Euroopa Liidu lepingu artikli 48 lõikesse 7 **sillaklausel**, millega loodi võimalus minna ühehäälsuse nõudelt üle kvalifitseeritud hääleteenamusele või seadusandlikule tavamenetlusele valdkondades, kus konkreetset sillaklauslit ei kohaldata, nagu diskrimineerimiskeeld, töötajate sotsiaalkindlustus ja sotsiaalkaitse.

¹ Töötajate sotsiaalkindlustuse ja sotsiaalkaitse valdkonnas (ELi toimimise lepingu artikli 153 lõike 1 punkt c) kattub sotsiaalkaitse süsteemide ajakohastamise valdkonnaga (ELi toimimise lepingu artikli 153 lõike 1 punkt k). Sellistel juhtudel on prioriteetsed punkti k sätted, kuid nende kohaldamine ei piira punkti c sätete kohaldamist.

Lisa 2. Sotsiaalvaldkonda käsitlevad õigusaktid (2014–2019)

Komisjon on teinud 27 õigusakti ettepanekut, et ajakohastada ELi sotsiaalset turumajandust ja saavutada sotsiaalvaldkonnas nn AAA-reiting. Kokkulepe on saavutatud 24 õigusakti puhul ja ülejäänud kolm on arutamisel.

Nr	Lühipealkiri	Avaldamine
1.	Määrus (EL) 2015/779, millega muudetakse määrust (EL) nr 1304/2013, et suurendada noorte tööhõive algatuse raames toetust saavatele rakenduskavadele makstava täiendava esialgse eelmakse summat	ELT L 126 , 21.5.2015, lk 1
2.	Nõukogu soovitus, mis käsitleb pikaajaliste töötute integreerimist tööturule	ELT C 67 , 20.2.2016, lk 1
3.	Nõukogu 2015. aasta otsus (EL) 2015/1848 liikmesriikide tööhõivepoliitika suuniste kohta	ELT L 268 , 15.10.2015, lk 28
4.	Nõukogu 2016. aasta otsus (EL) 2016/1838 liikmesriikide tööhõivepoliitika suuniste kohta	ELT L 280 , 18.10.2016, lk 30
5.	Direktiiv (EL) 2017/2398, millega muudetakse direktiivi 2004/37/EÜ töötajate kaitse kohta tööl kantserogeenide ja mutageenidega kokkupuutest tulenevate ohtude eest	ELT L 345 , 27.12.2017, lk 87
6.	Nõukogu soovitus, milles käsitletakse elukestva õppe Euroopa kvalifikatsiooniraamistikku ning millega tunnistatakse kehtetuks Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. aprilli 2008. aasta soovitus Euroopa kvalifikatsiooniraamistiku loomise kohta elukestva õppe valdkonnas	ELT C 189 , 15.6.2017, lk 15
7.	Nõukogu soovitus uued võimalused täiskasvanutele	ELT C 484 , 24.12.2016, lk 1
8.	Direktiiv (EL) 2017/159, millega rakendatakse Euroopa Liidu põllumajandusühistute üldise liidu (Cogeca), Euroopa Transporditöötajate Föderatsiooni (ETF) ja Euroopa Liidu kalandusettevõtete riiklike organisatsioonide ühenduse (Europêche) vahel 21. mail 2012 sõlmitud kokkulepe, mis käsitleb Rahvusvahelise Tööorganisatsiooni 2007. aasta kalandustöö konventsiooni rakendamist	ELT L 25 , 31.1.2017, lk 12
9.	Direktiiv (EL) 2018/957, millega muudetakse direktiivi 96/71/EÜ töötajate lähetamise kohta seoses teenuste osutamisega	ELT L 173 , 9.7.2018, lk 16
10.	Määrus (EL) 2017/2305, millega muudetakse määrust (EL) nr 1303/2013 seoses majandusliku, sotsiaalse ja territoriaalse ühtekuuluvuse vahendite ning majanduskasvu ja tööhõivesse investeerimise eesmärgi ning Euroopa territoriaalse koostöö eesmärgi jaoks ette nähtud vahendite muutmisega	ELT L 335 , 15.12.2017, lk 1
11.	Direktiiv (EL) 2018/131, millega rakendatakse Euroopa Ühenduse Reederite Ühingu ja Euroopa Liidu Transporditöötajate Ametiühingute Liidu sõlmitud kokkulepet muuta direktiivi 2009/13/EÜ kooskõlas 2006. aasta meretöönormide konventsiooni 2014. aasta muudatustega, mille Rahvusvaheline Töökonverents kiitis heaks 11. juunil 2014	ELT L 22 , 26.1.2018, lk 28
12.	Nõukogu soovitus kvaliteetse ja tõhusa õpipoisiõppe Euroopa raamistiku kohta	ELT C 153 , 2.5.2018, lk 1
13.	Otsus (EL) 2018/646, milles käsitletakse oskuste ja kvalifikatsioonidega seotud paremate teenuste pakkumise ühist raamistikku (Europass) ning millega	ELT L 112 , 2.5.2018, lk 42

	tunnistatakse kehtetuks otsus nr 2241/2004/EÜ	
14.	Nõukogu otsus (EL) 2018/1215 liikmesriikide tööhõivepoliitika suuniste kohta	ELT L 224 , 5.9.2018, lk 4
15.	Määrus (EL) 2019/128, millega asutatakse Euroopa Kutseõppe Arenduskeskus (Cedefop) ja tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EMÜ) nr 337/75	ELT L 30 , 31.1.2019, lk 90
16.	Määrus (EL) 2019/127, millega asutatakse Euroopa Elu- ja Töötingimuste Parandamise Sihtasutus (Eurofound) ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EMÜ) nr 1365/75	ELT L 30 , 31.1.2019, lk 74
17.	Määrus (EL) 2019/126, millega luuakse Euroopa Tööohutuse ja Töötervishoiu Agentuur (EU-OSHA) ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 2062/94	ELT L 30 , 31.1.2019, lk 58
18.	Direktiiv (EL) 2019/130, millega muudetakse direktiivi 2004/37/EÜ töötajate kaitse kohta tööl kantserogeenide ja mutageenidega kokkupuutest tulenevate ohtude eest	ELT L 30 , 31.1.2019, lk 112
19.	Ettepanek: direktiiv liikmesriikide õigus- ja haldusnormide ühtlustamise kohta seoses toodete ja teenuste ligipääsetavusnõuetega	COM (2015) 615
20.	Ettepanek: määrus, millega muudetakse määrust (EÜ) nr 883/2004 sotsiaalkindlustussüsteemide koordineerimise kohta ja määrust (EÜ) nr 987/2009, milles sätestatakse määruse (EÜ) nr 883/2004 rakendamise kord	COM (2016) 815
21.	Ettepanek: direktiiv, milles käsitletakse lapsevanemate ja hooldajate töö- ja eraelu tasakaalustamist ning millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu direktiiv 2010/18/EL	COM (2017) 253
22.	Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv läbipaistvate ja prognoositavate töötingimuste kohta Euroopa Liidus	COM(2017) 797
23.	Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega asutatakse Euroopa Tööjõuamet	COM (2018) 131
24.	Ettepanek soovitusel kohta, milles käsitletakse töötajate ja füüsilisest isikust ettevõtjate juurdepääsu sotsiaalkaitsele	COM (2018) 132
25.	Ettepanek: direktiiv, millega muudetakse direktiivi 2004/37/EÜ töötajate kaitse kohta tööl kantserogeenide ja mutageenidega kokkupuutest tulenevate ohtude eest	COM (2018) 171
26.	Ettepanek: määrus Globaliseerumisega Kohanemise Euroopa Fondi (EGF) kohta	COM (2018) 380
27.	Ettepanek: määrus Euroopa Sotsiaalfond+ (ESF+) kohta	COM (2018) 382